Nous documents amplien la maleta de Miquel Santaló

L'Arxiu Municipal de Girona ha rebut una desena de cartes procedents de la Fundació Irla que engrandeixen la seva figura política
Hi ha diverses notificacions de Macià i de Ventura Gassol

Fa pocs dies l'Ajuntament de Girona va rebre, per mitjà d'un conveni amb la Fundació Josep Irla, un conjunt de cartes adreçades a Miquel Santaló i Parvorell (Vilaür, 1887-Guadalajara, Mèxic, 1962) que posen de manifest la rellevància política de qui va ser alcalde de Girona, diputat al Congrés dels Diputats i ministre de Comunicacions del govern de la Segona República. Són una desena de documents, la majoria de contingut oficial, que s'afegeixen al llegat que va ingressar a l'Arxiu Municipal de Girona l'any 2008 en un dels actes més emocionants amb què s'han exorcitzat els fantasmes de la Guerra Civil: damunt la llarga taula de la mateixa sala de comissió de govern que Santaló devia haver presidit en tantes ocasions, el catedràtic de la Universitat de Girona Salomó Marquès va dipositar delicadament, com si aportés una prova de vida, la maleta de cartró plena de papers personals que el polític s'havia emportat a l'exili de Mèxic i que la seva filla, al cap de quasi setanta anys, havia decidit donar a la ciutat.

Aquella maleta tan carregada de símbols –el desarrelament, el pes de la pèrdua, la lleialtat als records– és avui una de les peces centrals del Museu Memorial de l'Exili de la Jonquera, i els papers que contenia constitueixen el valuós fons de Miquel Santaló i la seva dona, Adela Cortina, de l'Arxiu Municipal de Girona, al qual s'ha integrat ara la correspondència cedida per la Fundació Irla.

Entre aquesta documentació hi ha sobretot notificacions oficials dels diversos càrrecs que el govern de Francesc Macià va assignar al mestre i polític gironí, des del nomenament com a conseller adjunt de la Generalitat, en una carta datada l'11 de maig de 1931, al comunicat del Departament de Cultura en què, el 9 de gener de 1934, se'l designa vocal del Consell de Cultura. Hi ha, a més, la invitació que Ventura Gassol va enviar-li el 21 d'octubre de 1931 perquè participés en la ponència encarregada de l'estructuració comarcal de Catalunya, o la delegació de les funcions executives que disposa a nom seu el president Macià el 8 d'octubre de 1933. Ben lluny de la mera formalitat administrativa, que sobretot serveix per establir una cronologia dels càrrecs i les responsabilitats que va assumir Santaló durant la República, els documents més commovedors de la donació són les tres cartes que va adreçar-li des de l'exili argentí l'advocat Ángel Ossorio Gallardo (Madrid, 1873-Buenos Aires, 1946) per informar-lo de les gestions que estava duent a terme a favor seu.

Amb paper de carta de l'hotel Savoy de Buenos Aires, Ossorio, que havia exercit la defensa de Lluís Companys pels Fets d'Octubre, l'1 de març de 1939 escriu a Santaló, aleshores refugiat a Cotlliure: “Inmediatamente busco a un amigo profesor para que se ocupe del ingreso de Vd. Veremos si lo consigue. No lo puedo hacer yo directamente porque acabo de tener una lucha enorme para que me permitan traer a mis hijos.” Tota l'angoixa dels exiliats i la necessitat de protegir els seus emergeix en aquesta correspondència, en la qual Ossorio dóna compte també de la situació d'altres catalans, sotmesos a penalitats “paoroses”, diu, com Pere Coromines, “que no sé cómo va a salir de su situación aunque le protejen los elementos de la CHADE” (la poderosa Companyía Hispanoamericana d'Electricitat, vinculada a Francesc Cambó). La notícia sobre Coromines és certament dramàtica: la carta està datada a penes quinze dies abans que l'escriptor morís.

Publicat a:

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/946972-nous-documents-amplien-la-maleta-de-miquel-santalo.html